

ט. ברייתא בינה דף ל"ד  
[ע"א]:  
י. שם. והם מיני ירקות  
שיש תורה בתיקונם [רש"י  
שם ד"ה קומדס]:  
כ. לשון הרמב"ם בפרק  
ה' [שם הלכה א]:  
ג. משנה שם דף כ"ט  
[ע"ב] וכפירוש רש"י שם  
[ד"ה לא וד"ה אכל]:  
מ. שם במשנה:  
נ. מהא דאתקין רבא  
במחוא שם דף ל' [ע"א];  
לשון רמב"ם שם הלכה ב':  
ס. שם בגמרא וכפירוש  
הטור [סוף הסימן]:  
ע. רמב"ם בפרק ה' [שם]  
ווינתינו לעיל בסימן  
תל"ה [אות ה]:  
פ. מוספתא פרק ג'  
דבינה [הלכה ז]:  
(\*) דין הבאת בזהמה  
ששטתה בשדה, בסימן  
תל"ח [סעיף י'] [ד]:  
תקיא א. משנה בינה דף  
כ"א [ע"ב] וכבית  
הלל [בגמרא שם]:

## ציונים לרמ"א

(\*) הלכות ומנהגי  
מהר"ש סימן רמד:  
(ס) כמבואר סימן שכא  
סעיף ג:  
(ט) מהרי"ל [הלכות יום טוב  
עמוד קפב]:  
(י) ב"י [עמוד ע"ה דף אף]  
[בשם] [בדעת] רש"י  
[בינה כט, ג ד"ה אף]:  
(כ) אור זרוע [הלכות יום טוב  
סימן שנט, בשם ריב"א]:  
תקיא א' ב"י [סוף עמוד פ]  
בשם תשובה  
אשכנזית [שו"ת מהרי"ל  
סימן קסו]:  
(\*) דלקמן סעיף ב:  
(ג) דלקמן סעיף ד:  
(ד) דברי עצמו:

## עטרת זקנים

[ב] הקונדס כו'. פירוש מיני  
ירקות המרים:

יד אין גוזזין. דמאן דחזי סבר שחמכו היום מן הממוצר: וזו שרי  
בבב' ענין. אפילו טובא, כמו שכתבתי סימן תקכ"א [ס"ק א]. וכתבו  
התוספות [בינה כט, ג ד"ה המצא] דעדיף לישא הרצה ביחד כדי למעט  
בהילוך. ונראה לי דכולי עלמא מודים בזה, דלא כהרצ ב"י שכתב  
בסימן שכ"ג סעיף ה' [עמוד תנח

ד"ה המצא] מחלוקת בזה, ומה שכתב  
הטור [שם] למעט במשוי עדיף מיירי  
שמוליכין דרך מצוי המעורבת  
דשכיחי רבים: וזו יפירוש עדיהן  
בגד. ומיירי ביין דלא גורין שמה  
יסחוט (תוספות שם ג, א ד"ה זמנין  
והר"ה המאור שם ט, ג ד"ה אתקין).  
ואף על גב שמשמע בר"ן [שם ד"ה  
והא; שבת מא, א ד"ה ולפיכך] דלף ביין  
אסור ולא שרי אלא בפירות, נראה  
לי דשרי ביין דלא שייך כיצוס בו  
דהוי דרך ליכנוך, יס של שלמה  
[בינה פ"ד סימן א]. ועיין סימן ש"ט  
סעיף י' [וס"ק יא] וסימן ש"כ סעיף  
ט"ו דנגד העשו לפרוס עליו אפילו  
במים שרי. אמרינן בגמרא [שם  
ג, א] נכסייה בנכתמא זמנין דנפיל  
ואתי לאתוי. וז"ע למה השמיטוהו  
הפוסקים (יס של שלמה שם). ולי  
ז"ע מה צריך אם ישאלנו הלא הוצאה  
מותרת ביום טוב וצפרט בכלי  
הצריך לו, לכן נראה לי להגירסא  
הנכונה כדאיתא בשבת דף קמ"ח  
[ריש ע"ב] נכסייה בנכתמא זמנין  
דמפסיק ואתי למקטריה, ופירש  
רש"י [שם ד"ה זמנין] מתוך שאתה  
מזריכו כיסוי קטר ליה צדק וזמנין  
דמפסיק ואתי למקטריה והוא קשר  
של קיימא, משמע בזהדי דעכשיו  
דאין צריך כיסוי מותר לשאת  
בכיסוי, שאם יפסיק יניחנו כך ולא  
יקשרנו, ולכן השמיטוהו הפוסקים,  
כן נראה לי ברור: יז אורחים.  
אפילו מאותה העיר:

תקיא א לעשות מדורה.

ו (ח) יד אין גוזזין את (א) הירק במספרים  
שדרבן לחתכם בהם מן המחומר:

ז מתקנין את (ט) הקונדס (יב) והעכביות  
(פירוש י"י מיני ירקות מרים, ערך ערך עכביות): הגה  
(י"ח [ג] \*) מותר למלות הרצה חתיכות כגון ביום טוב אם רוצה  
לכלכל אף על פי שאסור בשבת (\*) (י) ויש מחמירין:  
ח (י"ח [ג] \*) אף על פי שהותרה הוצאה ביום טוב  
אפילו שלא לצורך לא ישא משאות גדולות  
בדרך שהוא עושה בחול אלא צריך לשנות ביצר  
המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל  
ובקופה לתת לתוכה ארבעה או חמשה כדים ביחד  
אלא יביאם על כתפו או לפניו אחד או שנים רמוכה  
שלצורך יום טוב מביאם: הגה (י"ח [ג] \*) ודוקא כשמוליכין  
ממקום למקום אבל מזוית לזוית (א) או מצית לצית בלית  
חצר (י) וזו שרי בכל ענין:

ט המוליך את התבן לא יפישל את הקופה לאחריו אלא נוטלה בידו:  
י (י"ב) וכן משאות שדרבן לישא אותן במוט ישא אותן על גבו מאחוריו ושדרבן  
לישא אותן מאחוריו ישא אותן על כתפו ושדרבן להנשא על התבן ישא אותן  
בידו לפניו או מזו יפירוש עליהן (י"ב) בנדר וכל כיוצא בזה משינוי המשא וואם אי  
אפשר לו כגון שזימן הרבה יז (י"ד) אורחים וצריך למהר ולהביא לפנייהם עושה  
בדרבו במה דברים אמורים בנושא על האדם (י"ב) אבל על גבי בהמה לא יביא  
בלל:

יא אין מביאין עצים לא בחבל ולא בקופה ולא במחצלת אבל מביא במטפחת  
ובחיקו (\*):

## סימן תקיא

הבערה ולהחם מים מותר ביום טוב. ובו ד' סעיפים:

א (א) מותר (א) לעשות מדורה להתחמם בנגדה: הגה ב [א] יש אומרים דאסור  
(א) להחם בית החורף ביום טוב ג דלפעמים אין הקור גדול ואינו אלא למפונקים [ב] והוי  
כמרתץ (\*) [ב] ומוגמר (\*) דאסור [ג] [ד] ונהגו להקל:

(ב) דמתוך שהותרה הצערה לצורך אכל נפש הותרה נמי שלא לצורך [בינה יב, ג]: ב יש אומרים דאסור. משמע מלשון  
מהרי"ל [שו"ת סימן קסו] דדוקא יהודים אסורים לחממו אבל על ידי עכו"ם שרי: ג דלפעמים אין הקור. כלומר כשאין הקור גדול  
יש איסור בדבר. ונראה לי דאם הקור גדול כל כך שהמאכלים השמנים נקרשים שרי להסיק דהוי צורך אכל נפש, (ב) [ג] עיין סימן (תר"מ  
ס"ד) [תלמוד סעיף ה] [א] [וס"ק טו]:

## ערך לחם למהריק"ש

סוף סעיף ז מותר למלות כמה חתיכות כגון צבת אחת וכלצד שאכלס בו ביום: סוף סעיף ח [יביאם ע"ב בתפוז וכו']. ודוקא במקום רואים מצית לצית אבל מזוית לזוית  
מותר בכל גווני, וכן בחצר שלא במקום רואים:

## באר היטב

בתיקונין, [ט"ז ס"ק ט]: (יג) בגד. עיין סימן ש"כ סעיף ט"ו, [מ"א  
ס"ק ט]: (יד) אורחים. אפילו מאותה עיר, מ"א [ס"ק יז]. ועיין סימן  
של"ג סוף סעיף א' [בגמרא וס"ק ג]:  
תקיא (א) לחם. פירוש, פירוש, התלוש שיש בו  
הקור גדול כל כך שהמאכלים [השמנים] נקרשים שרי להסיק דהוי  
צורך אכל נפש, מ"א [ס"ק ג]:

שקורין סמעיניי או רא"ס אפילו בשבת, וכשיגיע סמוך לחלצ יניח קצת עם  
החלצ וכמו שכתבתי סימן ש"ט סעיף י"ד. ודוקא שצריך לאכול בו ביום,  
ואם אין צריך לו רק שמושע שיפסיד ויתקלקל מותר לעשותו על ידי עכו"ם  
וכמו שכתבתי סימן ש"ז סעיף ה': (יא) הירק. פירוש, התלוש שיש בו  
ראשי עלין נרקבין, אין גוזזין במספרים שלהם, דמאן דחזי סבר שליטן  
היום, [ט"ז ס"ק ט]: (יב) והעכביות. הן מיני ירקות שיש תורה

## גליון מהרש"א

תקיא [א] ומביא ס"ק א דמתוך שהותרה. עיין [סימן] תק"א [מ"א] ס"ק ג': [ג] ויש ס"ק ג' עיין סימן תר"מ ס"ד. ז"ל תל"ט ס"ק ט"ו, אם נקשר  
האוכל מוך הסוכה מחמת הקור פטור מן הסוכה:

(ח) אין גוזזין את הירק. פירוש, התלוש שיש בו ראשי עלין  
נרקבין, אין גוזזים בתפוסת שלהם, דמאן דחזי סבר שליטן היום:  
(ט) הקונדס והעכביות. הן מיני ירקות שיש תורה בתיקונן:  
(י) ויש מחמירין. נראה טעמם, דלף על גב דאי אפשר מערב  
יום טוב מכל מקום כיון שאפשר  
למלות כל חתיכה בפני עצמה יעשה  
כן. ובמהרי"ל [הלכות יום טוב עמוד  
קפב] כתוב אם מלח כל חתיכה בפני  
עצמה מותר לשהותה במלח ואחר  
כך יאכל, כן הוא צאור זרוע [הלכות  
שבת סימן עג], אבל הוא נהג שלא  
לשהות במלח ביום טוב ולא בשבת,  
אך מטבול ואכל מיד:

תקיא (א) לעשות מדורה.  
כתב הר"ן [בינה יא, א  
ד"ה מחני' לא] טעמא משום דמתוך  
שהותרה הצערה לצורך כו' [גמרא  
שם יב, ג]. ולעיל סימן תק"א כתב  
ב"י [עמוד לט ד"ה וכתב] בשם מהר"י  
אבוהב [בביאור לטור שם] קושיא על  
הר"ן, ועיין מה שכתבתי על זה שם  
[ס"ק ג]:

## משבצות זהב

יש איסור עשה על כל פנים תוספת שבת דבר תורה בסימן רס"א מ"א ואשל אברהם ס"ק חן ואפילו הכי לא גזרו על שבות כיון שאין כרת וסקילה, והיינו היכא דיש קצת מצוה (הא לאו הכי לא, עיין יו"ד סימן רצ"ו) [רצ"ו] <sup>[ט]</sup> השני סעיף ד, בבא מציעא צ' ע"א ורש"י סוף העמוד, אה"ע סימן ה' סעיף יד), הוא הדין יום טוב. וי"ל יום טוב עשה ולא תעשה [רמב"ם יום טוב א, ב], ועיין אליה רבה [ס"ק יג], ובשאר איסורין ביש דוחק גדול או קצת מצוה יש לומר שרי אמירה לעכו"ם [כמן] בתוספת שבת, והבן זה \* : **(ח) אין גוזזין**, עיין ט"ז. אבל לחתוך ירק דק שרי ביום טוב כטחינת תבלין [סימן תקד סעיף א], הא בכלי שלהם כעין סכין קבוע בדף עץ (קורין ברוסאי שאטקאוניצ"ע) יש לומר אסור, שדרך לעשות לימים הרבה: **(ט) הקונדס**, עיין ט"ז. והוא הדין שלאטיין וירק מר מותר להוציא מימי. ועיין סימן שכ"ס סעיף ז' וסעיף ח': **(י) ויש**, עיין ט"ז. ועיין סימן שכ"א סעיף ג' וסעיף ד': **תקיא (א) לעשות**, עיין ט"ז. ובסימן תקיא אות ב'. ועיין מ"א כאן [אות] א':

## ביאור הגר"א

[T] [סעיף ז הגה] מותר לַמַּלְאָח כו'. כמו שכתוב [ביצה] י"א ב' מולח אדם כו', וכל שכן כאן שצריך לכל: [ת] ויש מהמירין. דשם משום תחלתן התירו, ועיין בהגהות אשרי שם [פ"א סימן טז] ד"ה ומשום כו'. ועיין ברא"ש שם משום דאין עיבוד כו', וזה מסכים לסברא ראשונה [בהגה], וגם י"ל דכאן לכולי עלמא מותר כיון שרוצה לאכלן כנוצר לעיל [בהגה וסוף ס"ק ז]: [ט] [סעיף ח] אף על פי כו' אלא כו'. כמו שכתוב שם [ל, א] אמר ליה כו' אמור רבנן כמה כו', וכמו שמבאר והולך: [י] [הגה] ודוקא כו' אב"א מויתר לוית. עיין תוספות שם [נט, ב] ד"ה המביא כו', וי"ל דהתם כו' וי"ל דלמה דפירשתי כו': [יא] או מבית כו'. דבשבת נקט, [ב] מיירי גם כן מבית לבית ולא דוקא באותו בית, כמו שכתבו תוספות [ביצה] שם

## מחצית השקל

על ידי גוי דהיינו שבות דשבות במקום הפסד: (פ"ק טו) שרי כו'. וכתבו התוספות דעדיף כו'. דבריש פרק המביא הקשו התוספות אהא דתנן ריש פרק המביא [ביצה כט, ב] המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקופה וכמו שכתוב פה בשו"ע, משמע דלמעט במשא עדיף אף על גב דמרבה בהילוך דצריך לילך איזה פעמים, ובשבת נקט, [ב] תנן איפכא מפנין ארבע וחמש קופות מפני האורחים כו' אלמא דבקופה שרי, ואדרבה מוכח שם דעדיף טפי בקופה דלמעט בהילוך אף על גב דמרבה במשא. ותיירצו התוספות כיון דאין האיסור להוליך בקופה אלא משום דחזוי כעושה לצורך חול, ולכן התם בפרק מפנין דמיירי בשבת דאסור להוליך בחוץ משום איסור הוצאה, ומוליך בחצרו ממקום למקום דליכא חשש רואים לכן הותר בקופה, ואדרבה עדיף בקופה למעט בהילוך, אבל הכא דמיירי ביום טוב דמותר להוציא ואיכא חשש רואים שיאמרו שעושה לצורך חול לכן אסור בקופה, וצריך לעשות בענין שיהיה ממעט במשא אף על גב דמרבה בהילוך. ומטעם זה כתב רמ"א דגם ביום טוב אי מוליכו ממקום למקום בחצר שרי בכל ענין, דבענין זה יום טוב שוה לשבת. אלא מה שכתב רמ"א שרי בכל ענין משמע דברצונו תליא מלתא, אי בעי מפיש במשא אי בעי מפיש בהילוך, וכיון דמשהו אי מוליכו באותו חצר לשבת הוה ליה למימר דבעינן דוקא שיוליך בקופה למעט בהילוך כדקיימא לן גבי שבת. ואין להקשות על רמ"א הא אינו דומה לשבת ויש לחלק ביניהם, דדוקא בשבת דלא משכחת שיוציא לחוץ לכן הותר בקופה, מה שאין כן ביום טוב כיון דמשכחת לה שיוציא לחוץ לכן אפילו אינו מוציא לחוץ מכל מקום אסור אפילו בחצר משום לא פלוג, זה אינו, דהא גם בשבת [משכחת] <sup>[כא]</sup> שיוציא לחוץ כגון במבוי המעורבת דשכיחי רבים וכמו שכתב מ"א, ולכן באמת במבוי המעורבת גם בשבת אסור בקופה ואפילו הכי אי אינו מוציא לחוץ שרי, והא הדין ביום טוב תליא מלתא אי מוציא לחוץ, אלא דהמשנה נקטה בכל מקום אורחא דמלתא, דבשבת על פי הרוב אינו מוציא לחוץ וביום טוב על פי הרוב מוציא לחוץ, והאי התירא ביום טוב אם אינו מוציא לחוץ דייק הרב ב"י [עמוד עה ד"ה אף] מלשון רש"י ריש פרק המביא [ביצה שם ד"ה לא וד"ה אבל]. ומצאתי בתוספות יום טוב שם במשנה (ויש פ"ד) שכתב דאין דעת התוספות כן, וז"ל, לדעת התוספות ביום טוב אף בבית אסור כיון שיכול להוציאן לחוץ, עכ"ל תוספות יום טוב. ולדידיה צריך לפרש שהי דמבוי מעורבת בשבת כנוצר לעיל: ונראה לי דכו"ז עלמא מודים בזה. והיכי דאנו מוציא לחוץ עדיף לרבות במשא ולמעט בהילוך, וכמו שהוכיחו התוספות מהאי דפרק מפנין כנוצר לעיל: דלא כהרב ב"י כו'. דמדכתב הטור סימן שכ"ג לענין שבת דלמעט במשא עדיף, על כרחך דחולק על התוספות הנ"ל. וכתב הרב ב"י שם דכן משמע קצת מדברי הר"ן ריש פרק המביא [נש טז, א ד"ה המביא] דיום טוב ושבת שוין בזה, ומ"א סבירא ליה דהטור מודה לדברי התוספות אלא דמיירי במבוי מעורבת דכהאי גוונא שבת דומה ליום טוב וגם התוספות מודים

## פרי מגדים

## אשל אברהם

**יד אין גוזזין**. עיין מ"א. ללאורה זלנעא [מותר], קטירה דרזנן, עיין סימן תל"ה [סעיף ג; מ"א ואשל אברהם ס"ק ד], וי"ע: **בו שרי**. עיין מ"א. ועיין סימן (שכ"ח) [שכג] ואי"ה שם [אשל אברהם אות וז; משבצות זהב אות ד] יבואר: **בו יפרוש**. עיין מ"א. עיין ביצה למ"ד, ועיין אליה רבה אות י"ט האריך, יע"ש: **יו אורחים**. עיין מ"א. ללא דווקא אורחים מעיר אחרת, הוא הדין בלאות העיר נמי שרי כהאי גוונא: **תקיא א לעשות**. עיין מ"א. עיין צ"י [עמוד עט דבור ראשון] זשס הר"ן [ביצה יא, א ד"ה ממני לא]. ויש אומרים דהוה לאוכל נפש עלמא [ר"ן סס יז, ג ד"ה ומקשו], שהגוף נהנה הן מדורה או פניו ידיו ורגליו, ועיין צ"ח [שם דבור ראשון]: **ב יש אומרים**. עיין מ"א. ומנהגא להקל אף על ידי ישראל, ומיהו כשאין קור כל כך רק מעט ז"ע. ועיין מה שאכתוב אי"ה בלאות שאלת זה: **ג דלפעמים**. עיין מ"א. עשה כלומר, היינו דבאין קור כל כך אסור מן המורה דאין זה אלא למפונקים. והעולם נוהגין היתר באין קור כל כך זה אסור, ועל זה כתב הר"ב נהגו להקל אף כהאי גוונא, הא בקור גדול אין לפקפק ולאסור אטו אין גדול כל כך. ועיין לבוש [סעיף ב]:

דאינו יכול להוציא לחוץ, וכמו שכתוב [שם] בפרק ה' ל"ו [ע"א] והכא תנן משילין כו' התם מאי כו' הכא (תנן) [תניא] כו', אלמא דאפילו מבית לבית מיירי שם: [יב] [סעיף יז וכן]. כפירושו [של רמב"ם יום טוב ה, ב] שם [בגמרא ל, א]:

**תקיא [א] [סעיף א הגה] יש אומרים כו' דלפעמים**. עיין מ"א ס"ק ג': [ב] והוי כמרחק. עיין תוספות בשבת ל"ט ב' ד"ה ובי"ה כו', ואומר ר"י כו': [ב\*] ומוזגמר. פרק ב' דיו"ט [ביצה] כ"ב ב' וכתובות (י') [ז] א': [ג] ונחגו דהקל. שהרי במתניתין [ביצה כא, ב] שאמרו מותר לעשות מדורה כו' לא חילקו בין קור גדול או לא, וכן להחם חמין לרגליו אם צריך הרבה או לא, וכן בכל דבר שמותר ביום טוב:

בוה, ודלא כתוספות יום טוב הנ"ל: (פ"ק טו) **יפרוש כו'**. ומיירי ביין כו'. משום דאיכא בסחיטה תרתי איסורי, חדא משום דש וחדא משום מלבן כב, ובנידון דהכא דהמשקין הנסחטים הולכים לאיבוד ליכא משום דש וכמו שכתב מ"א סימן ש"כ ס"ק כ"ג. ואף על גב שכתב מ"א [שם] בשם הר"ן [שבת מא, א סוף ד"ה ולפיכך] דמכל מקום מדרבנן אסור משום דש היינו בסוחט וודאי, אבל לא גוזרין שמא יסחוט כיון דאין הסחיטה אלא איסור דרבנן, אלא דמכל מקום אסור משום מלבן, לכן כתב דמיירי ביין דליכא משום מלבן: **ואף על גב שמשמע ברין כו'**, עיין בב"י סוף סימן ש"כ [עמוד תלט ד"ה וכתב] הביא דברי הר"ן בארוכה. ועיין בט"ז סוף סימן ש"כ דמחלק בין יין לבן ליין אדום: **דבגד העשוי לפרוש עליו אפילו במים שרי**. דלמה ניהוש שיסחוט כיון דאין מקפיד על הבגד משום משקין הבלועים דהא עשוי לכך, ואף על גב דקיימא לן [סימן שש סעיף ט] דבנתנית מים על הבגד אפילו אינו סוחטן חייב דשרייתו זו היא כיבוסו, כבר כתב מ"א סימן ש"ט ס"ק י"א דלא אמרינן שרייתו זו היא כיבוסו אלא בבגד המלוכלך אבל לא בבגד נקי, וכיון דפורסו על המשקין מסתמא הוא נקי, ואם כן לדעת המחמירים בסימן ש"ב סעיף ט' [בהגה] דאפילו בבגד נקי אמרינן שרייתו זו היא כיבוסו גם בעשוי לכך יש לאסור במים: **אמרינן בגמרא נכסייה כו'**. ריש פרק המביא שאל רב חנן בר רבא לרב אשי הני נשי דמליין ביום טוב מיא ולא משנין בשום דבר ולמה לא מחנין להו, והשיבו דאי אפשר לשנות בשום דבר כמבואר שם. ועל זה שאל הא אפשר לשנוי נכסייה בנכתמא, פירש רש"י [ד"ה נכסייה] כיסוי של עץ העשוי לכדים, ומשני זימנין דנפל ואתי לאתוי: **וצ"ע למה השמיזוהו הפוסקים**. ר"ל, דאסור לכסות הכד בכיסוי משום זימנין דנפל כו': **דעכשי דאין צריך כיסוי כו'**, דהא משום נפל ואתי לאתוי לא חיישינן דההוצאה מותרת ביום טוב, אלא משום דלמא מפסק ואתי לקושרו, להא לא חיישינן אלא אם היה חייב לכסות משום שינוי או איכא למיחש שמא יקשרנו כשיפסקו שלא יפול הכיסוי מן הכד והכיסוי צריך להיות על הכד, אבל לדידן דמצד הדין אין צריך כיסוי, אף אם ירצה לכסותו ליכא למיחש שמא יפסק ויקשרנו דלמה יקשרנו, הלא מותר למלאות אפילו בלי כיסוי: (פ"ק יז) **אורחים**. אפילו מאותה העיר. אף על גב שכתב רמ"א בסימן של"ג [סעיף א] דאורחים מאותו העיר לא הוי סעודת מצוה, מכל מקום הכא כיון שכבר זימנא הותר משום כבוד הבריות:

**תקיא (פ"ק א) לעשות כו'**. דמתוך כו'. עיין מה שכתב מ"א סימן תק"א ס"ק ג': (פ"ק ב) **יש אומרים כו'**. משמע מלשון מהרי"ל כו'. שהוא היש אומרים שכתב רמ"א: (פ"ק ג) **דלפעמים כו'**. כלומר כו'. דלכאורה מלשון רמ"א משמע כיון דלפעמים אין הקור גדול לכן יש לאסור אפילו הקור גדול משום לא פלוג, לכן כתב מ"א דאין זה כוונת רמ"א, ולא בא לאסור אלא כשאין הקור גדול: **ונראה לי דאם הקור כו' עיין סימן תרל"ט סעיף ה', כצ"ל**. ועיין שם במ"א ס"ק ט"ו דכהאי גוונא מיקרי מצטער

## קייז

## הגהות והערות

[ז] תוקן ע"פ פרי מגדים משבצות זהב לעיל סימן שז אות ד ד"ה פשיטא; פמיה להלכות יום טוב חלק א פ"ג אות ה:

[ז] ביאור מילים זה נמצא רק במהדורות ויניאליה של"ד ושנ"ו, ובשאר המהדורות השומט:

[ח] עיין סימן שכ"א סעיף ג' וסוף סימן ט"ק [סעיף ה]: (ג"יון פ"א)

[ט] עיין סימן תקי"ב [סעיף ג; צ"י עמוד פג ד"ה וכתב]: (ג"יון פ"א)

[כ] האור וזרע (שהוא מקור דין זה) כתב בלאות ה"עיר", וכן העמיק הדרכי משה בעלמו. עיין משנה בורה [שער האין אות לן וכף החיים [ס"ק מו]:

[כא] גופה במהדורות וילנא תרי"ט וורשא תל"ט:

[כב] עיין בזה צ"י סימן שכ עמוד תלט ד"ה וכתב ד"ה והרב; ט"ז שם ס"ק יצ ד"ה והר"ן:

[כג] עיין סימן תל"ה סעיף ג': (ג"יון פ"א)

[כד] גופה ממהדורת אמ"ד תנ"ז:

**תקיא א** [עין (סס"י רע"ח) [סימן

[תקא]: (ג"יון פ"א) מוקן ממהדורת אמ"ד ת"פ, ועיין מחצית השקל וגליון מהרש"א ס"ק א:

[ב] תוקן ע"פ מחצית השקל לצושי שרד, גליון מהרש"א וזרם שלמה:

## לבושי שרד

**תקיא (ב) מג"א פסק: עיין סימן תרל"ט סעיף ה', כל"ל:**



א.\*. משנה שם וכזית  
הלל:

ב. הרי"ף [שם יא, א]  
והתוספות [שם ד"ה לא]  
מהא דאמרו להן חכמים  
משנה שבת דף ל"ח  
[ע"ב]:

צ. \* מגיד משנה יום טוב  
א, טז שכן מפורש בגמרא  
שם מ, א:

ג. טור [עמוד עט] בשם  
הר"י"ף [ב"ה שס, בשם גאון]  
ורמז"ס צפרק א' [שס]  
וסמ"ג. [לאין עה עמוד  
רפד; ר"ן שס ד"ה מתני' לא;  
מגיד משה שס שכן הסכמת  
הגאונים וכן עיקר]:

ג.\* ר"ן שם מזרייתא  
שבת שם:

7. משנה צינה דף י"ז  
[ע"ב] וכצית הלל:

ה. משנה שם דף כ"ב  
[ע"ב] וכחכמים [משום  
דכתיב שמות יב, כז אשר יאכל  
לכל נפש, ומוגמר אינו שיה לכל  
נפש]:

ו. שם בגמרא וכשמואל:

## ציונים לרמ"א

(ה) מרדכי פרק ב' [צילם  
רמז מרפ צסס רציו יהודה,

וכדאיתא ציומא עת, ב:]  
(י) מהר"א מפראג [צניאורו  
לטור]:

(ז) כל בור [סימן נח ית, ג שכן  
הורו הגאונים ה']:

(ס) ב"י [עמוד עט ד"ה  
רחילה]:

(ט\*) סעיף א-ב:

(י) טור [שם בשם ר"י  
במסופות שבת לנו, ב ד"ה  
וב"ה, לדעת הר"ן שם ית, ב  
סוף ד"ה איתמאר] והרא"ש  
[שם פ"ג סימן ז; אגור סימן  
תרטו] בשם שו"ת הרשב"א  
ח"ד סימן י':

(\*) דברי עצמו:

## עמרת זקנים

תקיא [א דוקא חוץ  
למרחץ. אבל

אסור לרחוץ גם פניו ידיו  
ורגליו תוך המרחץ, גזירה  
שמא יבא לרחוץ כל גופו  
(ב"י עמוד עט ד"ה וכתב, נשם  
הר"ן ז"ל יא, א ד"ה ממני  
לא ו):

ד' לא ב' גופו. שאינו שזה לכל נפש <sup>[2]</sup> אלא למעונגים: ה' ד' רחיק יתינוק. כיון דהיינו רביהיה [וימא עת, ב] לא גזרו (מרדכי) בניה רמז ונראה לי להדיחא דאף בחול לפעמים אין רוחצין אוחז שנים (מותר). ונראה לי שזה ימים אף ביום טוב אסור לרחצו: ו מותר להרבות. היינו דוקא בפעם אחת, אבל אסור להוסיף

ב \*6 [ד] & (K) & מותר (א) (ב) לרחוץ בידיו ב \*7 ואפילו אינו רוחצו מותר ה לרחוץ (א) טינוק במים טוב (ב) אכל אסור לתמס לל כשצריך להם לזבל או להדיח (ט) ודין חמי טבירה כמו בש (ג) אבל במים שחור לרחוץ כל גופו אפילו בא למרחץ אבל במרחץ

ד' אנו עושין פ' (ה') מונמר דהיינו לומר מינ בשמים

**שערי תשובה**

**תקיא** (א.) מותר לאהם כו'. עיין באשל אברהם [אוצר מפרשים ס"ב פ]. ועיין בש"ך יו"ד סימן קצ"ט [ס"ק יב]. ובמחזיק ברכה [אות ג] כתב בשם השו"ב כת' (מ"א) [מאחד] מרבני אטליא [מ"ד] יוסף ארזית' שהתיר להם כיום טוב ולרחוץ הרחיצה ההכרחית ללבוש לבנים. ועיין לעיל סימן שכ"ו [ס"א א:] (ד) לאהבות. עיין בשו"ת נודע ביהודה מהדורא תנינא [אר"ח] סימן שכ"ו וכה' באחד שהורה היתר להם הורה שבמרחץ על ידי נכרי ביום טוב שחל בערב שבת, לצורך שיבשל ממנו בעל המרחץ חמץין אלו שביורה שחל לקאוע וישתה מאתו כיום טוב, ושאר החמץין שביורה יזובו למקוה להפיג צינתן.

יצאו עליו עוררין. והוא ז"ל כתב שאין מזניחין אותו במקום שיש מניעת חסד. והיה אפילו ביום טוב כמו שכתב ש"ך יו"ד סימן קצ"ט [שם], ואם כן ביום טוב לא יצא. ובשם דע אמת [ח"א א"ח סימן עא] שיש שנוהגין היתר בכהאי גוונא להניחם במנהגם. ומכל מקום רחיצת כל גופה בחמץ אסור, רק תחוף ותריס היטב בכל גופה קודם טבילה, כמו שכתוב ביו"ד סימן קצ"ט [סעיף ו, ע"ש]:

אחר לידתה בשוגג מותרת לבעלה כיון שהיתה שוגגת. ואפילו היתה מזידה ל מותרת מיד אף שלכתחלה לא לעשות כן. ובמזידה יש להחמיר לפרוש שכתבתי

קצ"ו [סעיף ב בהגה: ] (ה) גומזר. ע"ה לעיל סימן ר"י [ס"ק ט] שם שכתבתי כי אסור, וחולק על שו"ת דרכי נועם [ע"ה סימן ט]. והרבני יוסף [נאח ב] חולק מדעתינו, אך יש להזהירם שלא יכבו, ע"ש. ובספר מור קציעה כתב בשם אבינו חסיד גדול ורב מובהק שלא יפה עושה, כיון שרגיל בו מצטער ביום טוב ששכתב בשם חכם וחסיד מזהיר [כ] ליפא ז"ל שכתב שהוא היה נוהג היתר ב יכן ראה שנהג רבו ז"ל, חוץ מיום טוב של ראש השנה שמחמיר וגם בתשעה באב בספר ים ישכר [על תוספת ביצה פ"ב הלכות י'] להיתר רק שאין להדליק של ראש השנה ותשעה באב ובליל שני של פסח אחר הסדר משום הפגת טעם אסור וכמו שכתבתי סימן ר"י [שם] שיהיה מותר בעל הצורך כיון שרבים וגדולי בחול, רק על ידי שלהבת כמו שכתבתי לעיל, ואף על ידי גחלת שרי לטחן גחלים בשער המלך הלכות לולב [ו, כה] שיש שנוהג אסור לטלות לטחן טו"ב באוורן, וכן דעת בעל משכנות עקב [תשובה כ"י הובא במחזיקי דברת הדלהק] [ו, ו].

אסור לא לטלטל, אך מי שלדעתו הוא מותר מדינא

## גליון מהרש"א

[illegible]

## אוצר מפרשים

**תק"א** א (ש"ע ע"ה) מותר **לחם ביום טוב**, ג"כ, ולהחם מקוה ביום טוב עיין תשובות חתם סופר או"ח סימן קמ"ו וסימן קמ"ח (בסימן קמ"ו כתב על דברי המורה אשר הורה הוראת שעה להחם המקוה ביום טוב שני לצורך טבילת ידיו שחולטת אשר לא תוכל לטבול ביום טוב, והיה לבשל אצל האש שני ליקח הממס שביורה לצורך אכילה. וכתב בסוף הש"ס) דעין זכרון טוב שני הורה העובד צ"ע לפני המורה, נהו בדיונו של הורה לצורך שעה, אמנם לא בעינא דלימטי שיבא מכשורי להמציא קולא חדשה שלא שעורס אבותינו ונהגו בו איסור, על כן מכאן הלאה לא אומר בזה לא איסור ולא היחל. ולאחר שסיים תשובתו אשר בו האריך לבלר דין זה לאיסור, כתב אח"כ וז"ל: ועתה נדפס הנודע ביהודה מהדורא תניינא עיניו שם חלק או"ח סימן וכו' וז"ל: וכבר הורה הספר: ובסימן קמ"י חזר לדבר בענינו

זה, וכתב שכבר נשאלה שאלה זו לפניו, ועתה שכבר התיר הנודע ביהודה ביום טוב בערב שבת על ידי עירוב תבשילין, ועיין גם כפרי מגדים סימן תקי"א [משכחזו זה את זה], וראוי לסמוך עליהם, וכל שכן במקום רפואה מצויה. והגם כי איני מתיר כי מיראי הוראה (אניני) [אנכי] ואני שונא חדושת, אבל במקומות שנהגו להחזיר על פי הוראת המורה הגילאי אף מוזחיתין אותם:] (פ"ט ע"ה)

ב (ש"ע ידיו). עיין תשובת בית דוד [או"ח] סימן (ר"נ) [רצ]. ופשטא דאשה מותרת לרחוץ עצמה כדרכה בחול על מנת ללבוש לבנים בצונן, ובחמין שהוחמו מערב יום טוב נמי מותרת קצתן אברים, ואפשר אפילו נמי בהוחמו ביום טוב, אך חזרו שלא תבוא למידי ספיקא. עיין סימן שפ"א ס"ק ב' (תשובות ס"ח סי' אה) (מ"ו) [מן] ותשובת משאת בנימין בנימין וסמו"ה:] (א"ע א"ח סי' אה) (א)

**(ב)** לַרְחוֹק יָדֵיו כּוֹ'. לְדִידוֹ וּרְגָלָיו שׁוּה בְּכָל נֶפֶשׁ, אֲזַל כָּל הַגּוֹף  
אֵינּוּ אֵלָּה לְמַפְנוּקִים וְאֵין צַעֲיִן דְּכַר הַשׁוּה לְכָל נֶפֶשׁ: **(ג)** אֲבֹל  
בַּמִּים שֶׁהֻחַמוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב כּוֹ'. לְדָאִין כֵּאֵן דְּכַר שְׁחִיזִים  
עָלָיו מִשׁוֹם שְׁנוֹת וְלֹא מִשׁוֹם רְשׁוֹת וְלֹא מִשׁוֹם מְלֹא, וְכִי גִזְרִין  
בְּשַׁבָּת, אֲזַל צִיּוֹם טוֹב שְׂרִי לְרִחוּץ  
כָּל גּוֹפוֹ בְּחֻמֵּין שֶׁהֻחַמוּ מֵעֶרֶב יוֹם  
טוֹב **(ד)** **[כ"ד שס יא, א:]** **(ד)** וִישׁ  
אוֹסְרִים בְּבֹל עֵינָיו. מַכַּת גִּזְרָה  
אֲטוֹ חֻמֵּין שֶׁהֻחַמוּ צִיּוֹם טוֹב:  
**(ה)** אָדָם מוֹתֵר לְטַבֵּיבָא. לְדָאִף  
עַל גַּב דְּגַבִּי כְּלִים חֲדָשִׁים אֲסוּר  
מִשׁוֹם תְּקוּנֵי מִנָּה, בְּאֲדָם מוֹתֵר לְדָאִין  
נִרְאֶה אֵלָּה כְּמִיקָר **[גמרא שס יא, א.]**  
וְעֵינָן מֵה שְׁכַחְתִּי סִימָן שְׁכ"ג  
**[ס"ק א]** מְדִין הַטְּבַלָּת כְּלִים חֲדָשִׁים:

סוד: הגה (ד) ז [1] ויש אומרים בכל ענין (\*2) וכן נוהגים:

**תר לשכול ביום טוב משומאתו:**

ל הגתלים בין להרים בין לגמר הבית או הגלים יגל

עַרְךָ לַחֵם לְמַהְרִיק"ש

**תקניא** סעיף ב' דידי ובר'. או אבר אחר: שם כל גופו ובר'. עיין טור יורה דעה סימן קל"ט דין א': בזה [אבר במרחק אבר]. אפילו פניו ידיו ורגליו, ואסור להיזע במרחק: במקום שיש חינוך שאריך לרחוק כל גופו מחמתו מים הרבה להדיח הקערות ומן השיירים רוחאים המיוק: שהמשיך סילון של זוג למוך אמה של חמין עיין סימן שכ"ו דין ג' והוא הדין ליום טוב:

## באר היטב

(ב) גופו. שאינו שזה לכל אדם אלא למעטונים, מ"א ס"ק ד': (ג) תיבוק. תיבון דהוא ריבוי לא גור, מרדכי. והאידיגא דאף בחול לפעמים אין רוחצין (ד) אהרבות. היינו דוקא כפעם אחת, אבל אסור להוסיף עליו כמו שכתבו (ה) מ"א ס"ק ע': (ה) מוזגרי. וממחר להביא עליו מלא נקבים (ווממסין) הבעת מעין, חוט מערב ים טוב ופוסקין נקביו וולמחר פומחים הנקבים ונמנאל הבעת מתגמר, ואפילו בשבת מותר, ר"ש וים של שלמה ביא"ב סימן לד':

ה וביטול פריה ורביה, וגם יש צד להיתר מחמת שצריכה חמץ לחפיפה שיש לצורך שבת גם כן יש היתר על ידי עירוב תבשילין, ע"ש. ועיין במחזיק ברכה ביום שחל בערב שבת על ידי שמבשלין ביורה שמים או שלש ביצים, היתב עברר יום טוב כל גופה בחמין, וביום טוב תדיח למטה בחמין, ותענין (7.) **אדם מותר בל**. עיין בחוט השני סימן ע' אשה ששבלה בליל יום טוב היה מקום לאסור מדינא בדיעבד רק משום מיגדר מילתא, אבל בשוגגת ודאי ה', אבל אחר כך פשיטא דמותרת בלא טבילה אחרת, ע"ש. ועיין ביו"ד סימן ק' שתית טטוין ביום טוב, ובקרבן נתנאל פרק ב' דביצה נסמין ככ אות ז' כתב לילו ודעתו להיתר, ואין לגזור משום עמי הארץ שיבואו לכבות, שאין לגזור נגדון החכם צבי ז"ל שהיה שותהו ביום טוב, אף שבימי חרפו מנע מזה, אמר נב משמחת יום טוב, וחזר להנהיג בו היתר, ע"ש. ועיין במחזיק ברכה אות א', טעם בשנוהר להדליק מן הגזן הדלוק ולא על ידי גחלת, שיבא לידי כבוי, אבל בשר דתעניתו של צבור וכל שכן תעניתו יחיד נוהג היתר, עכ"ל. וכן גחלת רק מהשלהבת, ע"ש. וכן נהגתי שלא לעשן ביום טוב ראשון ושני ימים מצה, ומכל מקום אני מפרט בפה ביום טוב שאיני עושה כן משום סרך של מתירים בכל ענין. ובענין הדלקה יש לזהר שלא להדליק על ידי נירי כמנהג בווערת ומד שהדליק הטוטין ישליכנה על האש, בענין שאין כאן כבוי כלל. טוב אף על פי כן מותר לטלטל הקנהה ששואפין בו כיון דחזי לאחריני, ע"ש. וז"ל ברכה נאומ' בן האר"י בזה, ודעתו שמי שנוהג איסור ולדעתו אסור מדינא אלא שנוהג חומרא על עצמו מותר לטלטל, ע"ש:

## גליון מהרש"א

[ג] וְשֵׁם בִּמְךָ ה' אֱלֹהֵי מַעֲוֻנוֹתַי. וְהִיו כְּמוֹ מוֹיְנָה שֶׁצִּסְפִּיק ד': [ד] וְשֵׁם בִּמְךָ ז' דְּרִיבֵּי מוֹד וְשִׁבְתִּי שׂוּן הָאֵן. כְּמוֹ לְחַסֵּר צִשְׁט אֶף אֵס הוֹחֵמו מַעֲרֵב שִׁטָּה אֲטוּ הוֹחֵמו צִשְׁט וְכַמְזוֹר רִישׁ סִימָן שִׁכְ"ו [נחמ"א עס], הוּא הִדִּין גִּזְרִינן צְהוֹחֵמו מַעֲרֵב יוֹס טוֹב אֲטוּ הוֹחֵמו צִיס טוֹב: [ה] וְשֵׁם בִּמְךָ ה' עֵיין מַה שִׁבְתִּי בִּימָן שִׁכְ"ו. ס"ק ח':

## אוצר מפרשים

[illegible]

## משובצות זהב

## פרי מגדים

## אישל אברהם

## ק"פ

## הגהות והערות

[ג] עיין סדרי טהרה שם  
שכתב להקל רק לחמם בזה  
לילה ע"י גוי, ועיין תשובת  
רע"א דלהלן:

ד' ב"ה הדפוסים זיון אלת  
 ב' לבאר הגולה זריש הסעף,  
 אך מקומה הנכון הוא כאן:  
 ה' בן הוא דדרכי משה, אך  
 לפנינו בכל צו כתוב שכן הורו  
 "חכמים הראשונים":

[1] תיבות "פניו" ידיו ורגליו" לא החכרו שם, אלא צב"י שם סוף ד"ה כתב הכל צו. ואילו העטם "זמירה שמה יצא לרחוק כל גופו", הוא מוספת דברי העטרת זקנים: [2] תוקן ע"פ הגהות בן אריה:

[ח] בן הוא בתוספתא  
 שלפנינו, אך בתוספתא  
 שבספר ים ישכר הוא הלכה  
 יד. ועיין שם דף ל"ז:  
 [ט] הובא גם בשער המלך  
 דלעיל, אך שם לא הוזכר שם  
 הספר, אלא שם המסחר  
 "הרב המוצקא כמוהר"י בן  
 נעים":

**(ב) אַרְחוּץ.** עיין ט"ז. הכלל, הן אוכל נפש או "מתוך" (בציה יב, ב) בעינין שוה לכל נפש דווקא, ועיין סימן תקי"ח [מ"א ריש הסימן] לכאורה מתוך דווקא הוצאה והבערה, הא שאר מלאכות לא, וחימום לידי אוכל נפש ממש הוא להר"ן [נש יז, ב ד"ה ומקשן] כבסימן תקי"א [ט"ז] ומשכבות זהב] אות ב', ואי"ה במ"א כאן [אות] א' יבואר. והנה טיטוין ביום טוב עיין מ"א [סימן] תקי"ד אות ד' לאסור דאין שוה לכל נפש. והראה לי התורני מוהר"ר שאול בן הרב הגאון מוהר"ר אליעזר נכד הגאון מוהר"ר הילמן ז"ל שהיה אב"ד בק"ק מיץ חידוש בפני יהושע שבת ל"ט ב' תוספות ד"ה וכו' מתירין [ד"ה אמנם מתוך] דבר שהוא לרפואה כעישון טיטוין, אף דגם לתענוג, שוה לכל נפש מיקרי כרפואה, יע"ש. גם שם [ד"ה בדי"ה מתירין] הביא אי דבר שאין שוה לכל נפש מי התורה או מדרבנן, יע"ש. והנה אי גריל לשלות טיטוין ביום טוב כמנהג עולם לרפואה, ובעפרט כחיים ממש שוה לכל נפש. וולקרוע הנייר צריך מערב יום טוב, גם נייר שכתוב בו אותיות יש ללאסור דהוה מוחק מדרבנן על כל פנים. וקריעת נייר ביום טוב יש לומר אב מלאכה הוא כל שאין מקלקל, עיין שו"ת רלב"ח [סימן עט]

אחד קרע סידור בחמתו, ועיין הלכות שבת [סימן שם משבצות זהב אהת  
אות ד] \* ביבאר עוד: (ג) **אבל**, עיין ט"ז. ועיין מה שאכתוב א"ה  
התורה אסור, עיין אות (א') [ב], ומשום הכי אבר אבר אסור. ועיין  
י"ע"ש: (ה) **אדם**, עיין ט"ז. בסימן שכ"ג [ס"ק] ה' ר', ועיין סימן  
כפשיטות, י"ע"ש. להחם מים להקטין קרה מאוד ויש ר' כעט חולה  
היושע דמיקר שזה לכל נפש כהאי גוונה, גם איסור ההחיצה בחמה  
דשרי, ומכל מקום לא רציתי להתיר זה, דאושא מילתא טובא,

## הגהות רעק"א

**תקרא** (א' שו"ע פס"ג ב) **מותר להחם**, ובאם להחם ביום טוב ראשון על ידי עובד גלולים לצורך טבילה ליל יום טוב שני, דנתי הרבה להקל אם צריך לאכול נפש לשתיית הקאות, והיינו דבלאו הכי היו שבות, דהא דמאורייתא ישראל מותר מטעם האוכל ואי מקלעי אורחין פסחים מו, ב), ואף אם אינם ראויים לשתייה ואי מקלעי דיצטרך ללכת אל המים להציתת נשיו ידיו רגליו, והוא צריך לדיכא איסור מצד רציחת חמים, דיש לסמוך על ה"ר"ף (ביצה א) דהמים שהוחמו מערב יום טוב מותר לרחוץ כל גופו, ואם כן ממילא בהוחמו ביום טוב ראשון מותר ביום טוב שני. ואף בדמרחץ עצמו גם לה"ר"ף אסור (נמכו"ר ב"ר"ן שם ד"ה מתני' לא), מכל מקום אינו מוכרח ומקוה מקרי מרחץ עצמו. ולחמם ביום טוב שני שני עוד קולא, דהרי הר"ן כתב בפרק ב' דביצה ע"ב ד"ה גמיעין דמתוך לככות מפני דבר אחר ביום טוב שני של גליות, כמו מכלול עינא נשם שני (אב, א), עיין שם, ואף דגבי מכלול עינא כתב הר"ן שם דא"כ לאו להקל כרבי יהודה [שם, כה, ב] ביום טוב שני של גליות משום דמלאכה [גמיעין] הוי רק שבות, וצריך לומר דכיומי הוי גם כן רק דרבנן דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה (ובדברי הר"ן מיושב היטב סוגיית הש"ס נדה דף ס"ז ע"ג) חופפת ביום ראשון וטובלת בליל חמישי שכן [אשה חופפת בערב שבת וטובלת במוצאי שני] ימים טובים של ראש השנה שחלו אחר שבת, והקשו אמאי נקט דא"כ יום טוב של ראש השנה ולא ביום טוב של גליות, והיינו דהא התוספות נשם שם ב' ד"ה אן והרמב"ן [להלכות נדה פ"ט הלכה א] כתב דמדינא צריך חפיפה בחמין בראש במקום שער, ואם כן מטעם חימום מותר ביום טוב לצורך מקצת גופו, ועל כרחק אסור רק משום חפיפה. ואף דרמב"ן כתב ומסרת א' נמי מפספסת בידים, והא ספספ מותר ביום טוב כדקיימא לן [רמב"ם נידות ה, יד] דנוזי חופף ומפספס דהוי דבר שאינו מלאכה, צריך לומר דשמת תמצא דבוקות ומסוככות ותצטרף לסרקם דהוי פסיק רישא, ואם כן ביום טוב של גליות דיכיוי מותר מפני דבר אחר משום דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה הכי נמי ביום טוב שני מותר הגזיוו משום טבילה דהוי צורך דבר אחר, לזה נקט שני ימים טובים של ראש השנה. ויצא מזה דין חדש דלה"ר חופפת בליל יום טוב שני של גליות. הכי נמי בחימום המים דמאורייתא שרי משום חמישי, י"ל דאמילין [ב' שם] מותר טוב שני משום דבר אחר. ומצאתי קצת בסדר הטהרה [חוסין] קצו חזק את הטל [א] להקל מטעם זה על ידי עובד גלולים ולהחם ביום ראשון לצורך ליל שני האכיל דלא הוי אפשי להחם לליל שני משום דהוי שבות דשבות, ועדיין צ"ע. והארכתי בזה בתשובתי (עיין שו"ת רע"א מהדורא קמא סימן י"ז):

פרק ג' דשבת [שם], ועיין מרדכי פרק ב' דיו"ט [ביצה סוף רמז תרפ]. וסברא ראש  
[יא] [סעיף ג] אדם כו'. עיין סימן (שכ"ג ס"ו)

## מחצית השקל

ורפספור מן הסוכה: (פס' ד) לא כל גופו. שאינו שוה לכל נפש. והוי כמו  
מוגמר שבסעיף ד' שאסור. ולא מיבעיא שאסור להחם מים לצורך רחיצת  
כל גופו, אלא אפילו כבר הוחמו ביום טוב בהיתר אסור לגדול לרחוץ  
כל גופו. אלא אפילו, ניהו דאסור להחם אפילו על ידי גוי לרחצו,  
ממכל מקום אם כבר הוחם אפילו על ידי ישראל מותר לרחוץ בהם תינוק:  
(ו מותר בו). אבל אסור להוסיף בו. כיון דאין המים הצריכים לבשל  
משביחים על ידי התוספת כמו שמותר למלאות תנור פת אף על פי שאינו  
לכבד [סימן תקו סעיף ו] לפי שאותו ככר שצריך לו משביח על  
ידי מילוי התנור, וכן בתבשיל כהא' גוואל [סימן תקג סעיף א], אבל במים  
משיב תוספת וטעם ההיתר הוא משום דפס' טרחא הוא, לכן  
צריך ליתן להם [המים] הן הצריכים הן הנוספים כפס' אחת לקדרה, וכמו  
שכתוב סוף סימן תק"ג: (פס' ו) ויש אוסרים. דיוט טוב ושבט שוין. וכן  
ר"ל, דבשבט קיימא לן דואי דאפילו הוחמו מערב שבת אסור לרחוץ בהן.

ד' לא עיין מ"א. ומן המורה אסור באין שזה לכל נפש, היינו רוב, כי כל  
הוא רוב, עיין לבוש [סעיף א]. ועיין ב"ם [עמוד עט דבור ראשון]: ה' ל' ר' חזק.  
עיין מ"א. ועיין אליה רבה [סוף] א"ת ב' לעת האורח יש להקל. וינדליין  
[=חמולוס], עיין מה שכתבתי בהלכות שבת [סמין שז משגות וזב א"ת ו; אשל  
אברהם א"ת כד] מזה: ו' מותר. עיין מ"א. דומיא דממלאה מיס [סמין מקב  
סעיף ז בהגה], לא בשר [שם סעיף א]. ועיין אליה רבה [ס"ב] בזה: ז' ויש  
אוסרים. עיין מ"א. ועיין אליה רבה א"ת א' בזה: ח' מותר. עיין מ"א.  
וביום טוב הולאה מותר, ומכל מקום סמיטת שער יש  
לחלוש. ועיין מה שכתבתי שם: ט' מוגמר. עיין מ"א. יש אומרים מן  
המורה, יש אומרים מדרבנן, ולדין משמע מן המורה. סמין' להבדיל  
[ביום טוב עיין סמין מקי"ר] מ"א ואשל אברהם [א"ת ב'] [ד'] ובט"ו כ"א  
[א"ת ב'] כתבו מזה. עיין פני יהושע שבת ל"ט ב' וסמין ד"ה וז"ל  
ממירין, והאידינא כולי עלמא רגילין ביה מיקרי שזה לכל נפש. ומכל מקום  
ליטן בחורב בושם אסור, דזה אין שזה לכל נפש. ולכאורה בחר רובא דעלמא  
אזלינן, לא בחר רוב המקום, וז"ע:

**הביאותיו בשם הר"מ ז"ל נשבת י.י.** ואי"ה בסימן תקי"ד [נאשל אברהם היות שאחר זה: **(ד) ויש.** עיי' ט"ז]. משמע דאין שוה לכל נפש מן יהושע בחידושו למסכתא שבת שם דף ל"ט ע"ב [ד"ה בר"ה מתירין], ובמ"א [ס"ק] ח', וכאן [מ"א ס"ק ח] הראה לשם, ובעל קרי מותר כנה, אפשר לאומר כעישון באת ב' בשם פני כאן רק להפשיט הקור, לא שיהיו חמין. ועל ידי עכו"ם יש לאומר וגו' כאן ק"כ פרנקפורט דאדר שלא להחם ביום טוב \* וכאמור:

## ביאור דגרי"א

[illegible]

## השקל

הדגורין הוחמו מערב שבת אטו הוחמו בשבת וכדלעיל סימן שכ"ו [ספץ  
 ו"א ס"ק א], ונחלקו הפוסקים אי גם ביום טוב גורין הוחמו מערב יום  
 טוב אטו הוחמו ביום טוב, או יום טוב דקיל לא גזרו ביה רבנן כהאי  
 גוגוא: ולפן ההג"ה ראשונה ב"ו, ר"ל, מה שכתב רמ"א שמותו  
 לחרוץ תינוק סדר תוך דברי דעה ראשונה שכתב המחבר שמתיר לגדול  
 ללרחוץ בתמין שהוחמו מערב יום טוב אף על גב דבשבת אסור אפילו  
 להרחוץ הוחמו מערב שבת, לכן הקיל גם בתינוק אפילו במים שהוחמו ביום טוב.  
 ואבאל לדעה שניה דיום טוב ושבת שוין לענין מים שהוחמו מערב יום  
 טוב, הוא הדין לענין תינוק יום טוב ושבת שוין לאסור, דאם לא כן היה  
 לליה למיזר רמ"א האי קולא דתינוק אחר דעה שניה: (פ"ה ח) מותר ב"ו.  
 עינין מה שכתבתי סימן שכ"ו, ב"מ ס"ק ח': (פ"ה ט) מוגמר. דמיני שזה  
 נפש, ודרשוין (תבואה ז, א) קרא דכתיב (שמות יב, טז) אשר יעשה:  
 [ואכל] לכל נפש הוא לבד יעשה לכם, דוקא השוה וצריך לכל נפש (שעה)



ז. שם דף כ"ג [ע"א] וכדנא [ורב דאש]:  
תקיב ב. ברייתא שם ובגמרא [ב"ה]  
דף כ"א [ע"א, ב, מהא דכתיב בשמות יב, טו]:  
ג. מירמל דרבי יהושע בן לוי שם [ע"ב]:  
ג. הרא"ש שם [פ"ב סימן יד ושם נהגו באשכנז, ומעט קטן פ"ב סימן יב; ר"ן ב"ה י, ג ד"ה בעין]:

#### ציונים לרמ"א

ל. המגיד [משנה] פרק (ח') [ד] [מיוס טוב הלכה ו] והגהות אשרי"י סוף פרק ב' ברביעא [סימן כ; גמרא שם כ, א ויש"י שם ד"ה סמופין]:  
תקיב ב. הגהות מיימוני פרק א' [מיוס טוב אות כ] בשם אור זרוע [נ"א שו"ת סימן תשעו אות א]:

#### הכמות ש"מ

תקיב שו"ע ב"ה א אין מבשלין לצורך גוי ביום טוב וכו', י"ב, ואין כאן הערה אחת, והוא בש"ס דמכות דף כ"ב [ע"א] דפריך שם ואם אימת משום הכערה לא למיב דהא אחיב ליה משום גישול וכו'. וקשה לי טובא, הרי לענין מלקות מיירי כאן, ובעל כרחך מיירי במזיד, והנה נמוך קשה מה פריך הש"ס, בשלמא במה דפריך [שם כ, ב] ולקמן נמי משום וזרע ביום טוב, דבזה הוי בחד מעשה הוריעה והתיריעה ולכן שפיר אמר אין חילוק מלאכות ביום טוב וכל העושה הרבה לאחין בבת אחת אינו לוקה אלא חלק, אבל בהעברה ונישול לא נעשה ביחד, רק מחלה העברה ואחר כך מבשל, ואם כן מה נזק דאין חילוק מלאכות, הרי אם היה מבשל שתי פעמים והיו חד לאו נמי היה חייב על כל אחת ואחת, ולא גרע שניו שמות מאם היה חד שם. ואין לומר בהעברה ונישול היו ביחד, זה אינו, דלא משכחת לה ביחד, דהרי על גישול אינו חייב אלא רק שיתבשל על כל פנים כמאכל בן דרוסא ודכונתה בפרק קמא דשבת [ג, ב] גבי הדניק פת בתור התירו לו לרדותו קודם שיבוא ליי חייב תחלה, מוכח דאינו חייב עד שנאפה, אם כן בעל כרחך הוי בהעברה בתחלה ואחר כך גישול, ואם כן אם יעשה גישול ונישול בשתי פעמים יהיה חייב בשתי התראות, לכן גם בהעברה ונישול הוי כן. אבל אם הוי ביחד ממש וזרעה ותיריעה דבזה אם יזרע ביחד שני מקומות יהיה פטור, לכן גם חילוק מלאכות טעון תיריעה תיריעה פטור, ואע"ג כזה ודיוק:

י. למתקן לאבי"ה. משמע מלשנו דאפילו טוים לאכילה אלא שרואה למתקן יותר שרי, דמשום כיצוי ליכא שקופו מצעיר, ומשום אולודי ריחא ליכא שאין כוונתו להוליד ריח רק להכשיר אוכלין כמו בשרא שזולין אגומרי, [י] עיין סימן תק"ז סעיף ד' [וס"ק טו]:

יא ואסור פסחוף. ואף על גב דמותר למלול עשנים כמו שכתוב סימן שכ"ז סעיף ה', דהתם ריחא מיהא אימת ואסופי הוא דקמוסיף (גמרא ב"ה כג, א). ואין להביא ראיה מכאן דבגד שמריח כזר מותר ליתן עליו בשמים שריח יותר, דשאני הכא שהריח הוא שם רק שמוסיפו במלילתו שינא הריח, מה שאין כן בצגד דמכל מקום מוסיף ריח חדש. ומכל מקום אחריו שהיה מונח מערב יום טוב על הצגד ונטלו מותר להחזירו ביום טוב, דאינו מריח יותר בשביל כך [עיין סימן תרנ"ח סעיף ג בהגה וס"ק ג]. ופשוט דאסור ליתן דבר המריח לתוך המים כדי שיריחו, דלא כמו שנוהגין קצת לעשות [י] לטובל ידי הכהנים:

תקיב א. לצורך גוי. והוא הדין לצורך קראים (רבינו זללאל אשכנזי סימן [ס"ג] [ג] [א]). ורש"ך חלק ג' סימן ט"ו [כד, ג] כתב דיש מתירין (כנסת הגדולה): ב. ע"י ידי שרי. אפילו דבר מאכל דרך רשות הרבים [י] [דרכי משה אות א], ועיין סימן שכ"ה סעיף (ג') [ב] [י] [וס"ק ו], ויס של שלמה [ב"ה פ"א סימן ו] אסור אפילו על ידי עכו"ם, ונראה לי להקל בזמנינו שאין לנו [י] רשות הרבים גמורה. אחר שתיקן כל זכרי סעודה סמוך לסעודה מותר להזמינו (תניא סימן נה). ונראה לי דוקא שלא היה דעתו עליו קודם סעודה, כגון שהעכו"ם בא אליו סמוך לסעודה:

זערב יום טוב מכל מקום מולידין ריח ביום טוב [י] על ידי הכהנים וזה נוחא להו ומכוונים לכך, על כן יש לנמנע מלעשות כן:

**תקיב (א) לצורך גוי.** דכתיב [שמות יב, טו] יעשה לכם, [לכנס] ולא לעכו"ם ולכם ולא לכלבים [ב"ה כג, ב]: **(ב) שמוא ירבה בשבי"ו.** פירושו, שמוא יבשל קדירה לבדה שלא היה מבשל אם לא בשביל העכו"ם. דאם לא הרבה בשביל עכו"ם אלא בקדירה שהוא מבשל זה ליכא חשש איסור, כן כתב הרא"ש [שם פ"ב סימן יד], ומשום הכי יש היתר בעצדו דאין לחוש שמוא יבשל קדירה אחרת בשבילו. ועיין מה שכתבתי בסמוך בסימן זה [וס"ק ה] מתנגד לזה: **(ג) לש"וה** ע"י ידי גוי שרי. נראה דזה מיירי שיש איסור טלטול לבית העכו"ם על כן כריך שלים העכו"ם, אבל על ידי ישראל אסור, אף על גב דאין עירוב והואלא ביום טוב, היינו לצורך ישראל אבל לצורך עכו"ם לא. ואם העכו"ם דר תוך הרחוב שהוא מותר לטלטל לשם, גם על ידי שלים ישראל שרי כיון דאין כאן איסור הזמנה:

#### ערך דהם למהריק"ש

סוף סעיף ד לבפנות כוס מצושים על המלצוה לגשמו מריח הכוס ביום טוב אסור:
תקיב ב. פ"ה א להזמינו וכו'. וכן לשלוח לו דורון פת ומבשיל:

#### שערי תשובה

(ז) ריחא. עיין באר היטב. ועיין בשמש צדקה [אור"ח] סימן כ'. ועיין בחכס צבי סימן צ"ב שהביא דברי הט"ז, ודעתו להתיר לסוך את הידים בשמן ערב ומים המריחים בין בשבת ובין ביום טוב, ואפילו ליתן בשמים לתוך המים בשבת לרחוץ בהן מותר, כמו שמותר לתת תבלין לתוך הקדירה בשבת נשבת סוף מב, א], דבאוכלין ומשקין לא שייך אולודי ריחא. ועיין שם דגם היכא דאיכא צביעה, באוכלין לא שייך צביעה, ולכן מותר למזוג יין אדום בשבת, ע"ש. ועיין ברכי יוסף [אות ה] בשם נחפה בכסף [אור"ח סימן ו] שהעלה שיש להחמיר שלא לתת בשמים במים בשבת לרחוץ בהם, אך אם נתונים במים מערב שבת מותר לרחוץ בהם. ועיין בשאלית יעבי"ן חלק א' סימן מ"ב מה שכתב בענין זה על דברי אביו הגאון ד"ל [נחם צבי הגי'ל], ודעתו שאין להתיר למי שמחמיר להטיל ריח לתוך המים ביום טוב, ע"ש:

מתירין, כנסת הגדולה, [מ"א ס"ק א] ע"ש: **(ב) ע"י ידי.** נראה דזה מיירי שיש איסור טלטול לבית העכו"ם, על כן כריך שלים העכו"ם, אבל על ידי ישראל אסור. אף על גב דביום טוב אין עירוב והואלא, היינו לצורך ישראל, אבל לצורך עכו"ם לא. ואם העכו"ם דר תוך הרחוב שהוא מותר לטלטל לשם,

#### ביאור הגר"א

[יב] [סעיף ד הגה] ואסור פסחוף. גמרא דיו"ט שם [ב"ה כג, א]:

**תקיב [א] [סעיף א] אין בוי.** פשוט שם [ב"ה כ, ב] ושם [כא, א"ב], לכם [שמות יב, טו] כו': [ב] ודוקא להזמינו [הגה] לביתו אב"י לש"וה כו' [שו"ע אב"י עבדו כו' וכן ש"יחא כו' וכן גוי כו'. ממה שכתוב [שם כא, ב] אין מזמנין, ולא קאמר אין מאכילין, משמע מזמנין דוקא, המגיד משנה שם [יו"ט טוב א, יג]. וכתב וזהו שכתוב שם מרימר ומר זוטרא כי הוה כר, וסובר [הרמב"ם שם] שאין

#### אוצר מפרשים

ג (הגה סעיף ד) דמו"יד. ובתשובת נחפה בכסף [אור"ח] סימן ד' למד זכות על מה שנוהגין היתר למזוג יין במי ורדים בשבת. ושתיית טוטי"ן ביום טוב מתיר בחשובת בית יהודה [אור"ח] סימן ח' [י]:

(ו) למתקן לאבי"ה. דזה הוה אוכל נפש אפילו לעניים אלא שאין מצי להם, ודמי לזומן [לן] י' צ"י ביום טוב כדאימת פרק (ב') [א] [א] דכמוצות [א, ב]: **(ז) אפי"ו אם מפוזר בו.** דאין כאן משום מכזה, דכאוכל נפש מותר כיון דאי אפשר מערב יום טוב, מה שאין כן בתרדל בסימן תק"י [סעיף ג וסוף ס"ק ה] דאפשר מערב יום טוב: **(ח) כוס מבוסם ע"י הבגדים.** בגמרא [ב"ה כג, א] סמופי כסא אשייראי אסור משום דמוליד ריחא, פירש רש"י [ד"ה סמופין] לכפות כוס מצושים על השיראים של מלצוה להכניס בהם ריח טוב אסור, דקא מוליד ריחא בשיראים. משמע שמכוין לזה שיכנס הריח בצגד. ובמהרי"ל [הלכות אחריו עמוד שטח] כתוב אסור להניח אחריו על סרבל ביום טוב ראשון משום דמוליד ריחא, דומיא דכסא על

שיראי בפרק ב' דב"ה. וכתב רש"ל [יס של שלמה שם פ"ב סימן לד] על זה, ומימה לי הא לא אסר להניח הכוס אלא כדי למגמר כמו שכתב האור זרוע [הלכות יום טוב סימן שג עמוד מ"א], והא ראייה דנקט שיראי ולא סתם צגד אלא שדרך שנגמרין אותה, אבל היכא דאין מכיון למגמר נראה דשרי, דלא שייך כאן לומר פסיק רישא אלא במלאכה ממנה, אבל הגימור גופיה אינו מלאכה אלא הכבוי וההצעה, עכ"ל. ודבריו נכונים. ולא דמי למה שכתוב סוף סימן ש"כ דמי שידיו נצובים מן מי פירות וזהר שלא יגע במפה משום נוצע ואף על גב דלא מכיון לנצוע המפה, דנוצע היא אז מלאכה ועל כן הוה פסיק רישיה [י]. [י] וראיתי בקצת [י] קהילות ששופכין שמן של ריח שקורין שפינגר"ד לתוך המים ביום טוב לצורך נטילת ידי הכהנים לדוכן, ואיסורא קא עבדי דמולידין ריח במים, ואפילו שופכין

על ידי הכהנים וזה נוחא להו ומכוונים לכך, על כן יש לנמנע מלעשות כן:

**תקיב (א) לצורך גוי.** דכתיב [שמות יב, טו] יעשה לכם, [לכנס] ולא לעכו"ם ולכם ולא לכלבים [ב"ה כג, ב]: **(ב) שמוא ירבה בשבי"ו.** פירושו, שמוא יבשל קדירה לבדה שלא היה מבשל אם לא בשביל העכו"ם. דאם לא הרבה בשביל עכו"ם אלא בקדירה שהוא מבשל זה ליכא חשש איסור, כן כתב הרא"ש [שם פ"ב סימן יד], ומשום הכי יש היתר בעצדו דאין לחוש שמוא יבשל קדירה אחרת בשבילו. ועיין מה שכתבתי בסמוך בסימן זה [וס"ק ה] מתנגד לזה: **(ג) לש"וה** ע"י ידי גוי שרי. נראה דזה מיירי שיש איסור טלטול לבית העכו"ם על כן כריך שלים העכו"ם, אבל על ידי ישראל אסור, אף על גב דאין עירוב והואלא ביום טוב, היינו לצורך ישראל אבל לצורך עכו"ם לא. ואם העכו"ם דר תוך הרחוב שהוא מותר לטלטל לשם, גם על ידי שלים ישראל שרי כיון דאין כאן איסור הזמנה:

זערב יום טוב מכל מקום מולידין ריח ביום טוב [י] על ידי הכהנים וזה נוחא להו ומכוונים לכך, על כן יש לנמנע מלעשות כן:

**תקיב (א) לצורך גוי.** דכתיב [שמות יב, טו] יעשה לכם, [לכנס] ולא לעכו"ם ולכם ולא לכלבים [ב"ה כג, ב]: **(ב) שמוא ירבה בשבי"ו.** פירושו, שמוא יבשל קדירה לבדה שלא היה מבשל אם לא בשביל העכו"ם. דאם לא הרבה בשביל עכו"ם אלא בקדירה שהוא מבשל זה ליכא חשש איסור, כן כתב הרא"ש [שם פ"ב סימן יד], ומשום הכי יש היתר בעצדו דאין לחוש שמוא יבשל קדירה אחרת בשבילו. ועיין מה שכתבתי בסמוך בסימן זה [וס"ק ה] מתנגד לזה: **(ג) לש"וה** ע"י ידי גוי שרי. נראה דזה מיירי שיש איסור טלטול לבית העכו"ם על כן כריך שלים העכו"ם, אבל על ידי ישראל אסור, אף על גב דאין עירוב והואלא ביום טוב, היינו לצורך ישראל אבל לצורך עכו"ם לא. ואם העכו"ם דר תוך הרחוב שהוא מותר לטלטל לשם, גם על ידי שלים ישראל שרי כיון דאין כאן איסור הזמנה:

ערך דהם למהריק"ש

סוף סעיף ד לבפנות כוס מצושים על המלצוה לגשמו מריח הכוס ביום טוב אסור:
תקיב ב. פ"ה א להזמינו וכו'. וכן לשלוח לו דורון פת ומבשיל:

#### באר היטב

(ו) למתקן. אפילו טוים לאכילה בלאו הכי אלא שרואה למתקן יותר נמי שרי, מ"א [ס"ק י] ע"ש: (ז) ריחא. עיין סימן תרנ"ח סעיף ב', [מ"א ס"ק יא]. ומאהי טעמא דכתיב הט"ז בסימן זה [וס"ק ח] והמ"א בסימן זה [שם] ובסימן קכ"א [וס"ק ח] דאסור ליתן מי ורדים בשמות וימיו טוים לתוך המים לצורך נטילת ידיים לכהנים [י] דמולידין ריח במים, ואפילו ששופכים מערב יום טוב מכל מקום מולידין ריח ביום טוב על ידי הכהנים. וכן כתב הלכות קטנות חלק (א' סי' י"ט) [ב סימן כ]. אבל בתשובת גינת ורדים חלק א' ח"א כלל ג' סימן (ט') [טו] כתב דצידים אין שום איסור כלל, כי אם במים דודאי קא מוליד ריחא ואסור. וכן פסק בתשובת חכם צ"י דצידים אין שום איסור כלל, ע"ש. (אבל בספר אליה רבה ס"ק ז; סימן קכח ס"ק ח כתב כיון דשמן עצמו מעורב במים לא הוי מוליד ריח, ע"ש, הגא"א):

**תקיב (א) גוי.** והוא הדין לצורך קרא"ים, הרב זללאל. ורש"ך כתב דיש

האמירה זו מעלה ומוריד, והוא הדין לכל הג"ל [בשו"ע] שמותר, וכמו שכתב הרא"ש [שם פ"ב סימן יד] דלזמן הגוי שהוא חפץ ביקרו וירבה בשבילו ויבשל קדירה לבהד, מה שאין כן בכל הג"ל, וכשיטתו בריש פרק ב' דמועד קטן [יב, א] ביום טוב במוזנות במוזנות ממש, ועיין רא"ש שם [סימן יב]. אבל בשם הראב"ד כתב שם בשכר מזונות, וכן כתבו הטור [עמוד קנח] ושו"ע [סימן תקל"ז סעיף י"ד], וכן פירש גמוקי יוסף שם [נ, א דבור ראשון] לאחר יום טוב:

אוצר מפרשים

ג (הגה סעיף ד) דמו"יד. ובתשובת נחפה בכסף [אור"ח] סימן ד' למד זכות על מה שנוהגין היתר למזוג יין במי ורדים בשבת. ושתיית טוטי"ן ביום טוב מתיר בחשובת באש"י אברהם ב):

משבצות זהב

פרי מגדים

קכא

הגהות והערות

**(ו) לַמִּתְקֵן**. עיין ט"ז. דאף בחול שוה לכל נפש, אלא שאין מצויים להם בחול: **(ז) אפילו**. עיין ט"ז. ועיין מ"א אות יו"ד ובאליה רבה [ס"ק ח], ואי"ה במ"א [אשל אברהם שם] יבואר עוד בזה: **(ח) כוס**. עיין ט"ז. פסיק רישיה בדרבנן עיין בהלכות שבת [סימן שיד משבצות זהב אות ב; סימן שכא ט"ז ומשבצות זהב ס"ק ז] מזה. ומה שכתב בכהנים לאסור אפילו הושם מערב יום טוב למים, ובמ"א [ס"ק יא] אוסר, יש לומר במים, לא על ידי הכהנים, כמו שכתב אליה רבה [ס"ק ז] מסימן שכ"ב סעיף ה' למלול "ביד" בשמים דביד אין שייך מוליד ריח. וי"ל להט"ז, התם אין מכוין, ופסיק רישיה בדרבנן ולא נחא ליה שרי, מה שאין כן כהנים מכוונים לכך. ולהשיש שמן במים מתיר באליה רבה [שם], דשמן שם אין מוליד ריח חדש. וסחופי כסא אסור דאין שם רק ריח לחוד, יע"ש. וליתן ברושם למים ולסגן אחר כך אסור אף לאליה רבה, יע"ש. ועיין סימן תרנ"ח סעיף ב' פסק הר"ב דאסור אתרוג על הבגד, אם כן משם על כרחך קולא שמן במים וידי הכהנים, ועיין שו"ת חכם צבי ז"ל [סימן צב]. ועיין מה שכתבתי בסימן [תרנ"ב] [תרנח] [אשל אברהם אות ב] ובהלכות שבת [סימן שכב אשל אברהם אות ו] מזה:

**תק"ב (א) לַצוּרֵךְ**. עיין ט"ז. עיין סימן תק"ט בעולת שבת [ס"ק א] ואליה רבה [ס"ק] א' הביאותיו שם [משבצות זהב אות א], לכם למכשירין. ותרתי שמעת, או תרי לכם כתיבי י: **(ב) שמא**. עיין ט"ז. באות ה'. ומומר להכעיס שעטנו, [ומוזהר] [ונוהר] בדברים טמאים, יש לומר שרי להזמינו, [ד]אי נמי בקדירה אחרת, הואיל, עיין עולת שבת [ס"ק א] בשם הר"ן [ביצה י, ב ד"ה בעין]. גם אח"כ הוא, ולא מימעט מלכם. ואם מומר לנבילות לכד יש לומר אסור, שירבה דברים טמאים בקדירה לכדה ולקי, עיין תוספות פסחים א' ב' ד"ה ולוקה, יע"ש. ועיין מ"א [ס"ק א] קראים, יע"ש, ואי"ה שם יבואר עוד. גר תושב אף על גב שמצוה להחיותו [רמב"ם מלכים י, יב] מימעט מלכם, ועתה בלא הכי אין נודה בזמן שאין היובל נוהג [נדרש איטורי ביאה יד, ח]. ויש לעיין, לכם ולא לעכו"ם, (מ"מ) [ממה נפשך], היתר מן התורה מותר לצורך חול גם כן הואיל, ואיסור בלא הכי לכל נפש השוה לרוב [כדלעיל סימן תקיא אשל אברהם אות ד], מה שאין כן איסור. ויש לומר אי לאו לכם הייתי מרבה "לכל" אף לעכו"ם באיסור, וצ"ע \*. וי"ל דאיסורא רביע עליה, ומכל מקום לא מימעט מ"לכל נפש", ומידי דהוה תרומה ביד כהן דשרי לתקן ביום טוב ולכל נפש מקרי, ודווקא דבר שאין כי אם לתענוג. ועיין סימן תקי"ד במ"א (ב') [ס"ק ד] לענין רפואה ואי"ה שם יבואר. אי נמי בשר של עכו"ם ישראל מבשלו: **(ג) לַשְּׂחֹחַ**. עיין ט"ז. משמע אף בכרמלית דרבנן אסור על ידי ישראל. ועיין מ"א אות ב' ואי"ה שם יבואר:

מחצית השקל

**(פ"ק י) לַמִּתְקֵן [כו']**. משמע מַשְׁשֵׁנו כו'. דהרי"ף [ביצה יב, א] כתב לעשן הפירות כדי להכשירן לאכילה, וכן הרמב"ם [יוס טוב ה, ו] כתב מותר לעשן תחת הפירות כדי שיוכשרו לאכילה, וכתב על זה הרב ב"י [עמוד פ ד"ה ומתוך] על פי הטעם שכתב הר"ן [נש ד"ה איבעיא] והוא מה שכתב המ"א בס"ק זה דליכא משום כיבוי ואוליד ריח כמו בשרא אגומרי עכ"ל [הר"ן] [ד]הרי"ף ורמב"ם שכתבו להכשירן לאכילה על כרחך לאו דוקא, דלשון זה משמע דוקא שקודם העישון אין ראויים לאכילה הוא דשרי אבל אם היו קודם העישון גם כן ראוי לאכילה והעישון אינו גורם אלא שמתעלים ומתמתקים יותר אסור, זה אינו, לפי טעם הר"ן, דהא בבשרא אגומרי גם כן היה אפשר לצלותו בשפוד ואפילו הכי מותר לצלותו אגומרי דניחא ליה יותר בצלי על גבי גחלים, ומותר כיון דאין איסור כלל לא מכבה ולא מבטלי דין מוליד ריח, עכתי"ד ב"י. ולכן שניה בשו"ע וכתב למתקן לאכילה, וכן הוא לשון הטור [שם], להורות דאפילו ראויים לאכילה גם קודם העישון שרי: **עיין סימן תק"ז סעיף ד'**. ר"ל, זהו טעם הרמב"ן [מלחמות שם ד"ה אמר (השני)] דסבירא ליה דבשרא אגומרי לא מיקרי אוכל נפש כיון דאפשר לצלותו בשפוד, ואפילו הכי מותר דלא עביד מלאכה כלל, והוא הדין עישון פירות לאו אוכל נפש הוא ואפילו הכי מותר דלא עביד מלאכה, כמו בשרא אגומרי. ולפי זה תחלת ההבערה על כרחך לא היה לצורך עישון פירות כי אם לצורך בישול, וכמו שכתבתי לעיל סימן תק"י ס"ק ו, ע"ש. אמנם בסימן תק"י במ"א ס"ק ט' כתב דהרב ב"י [בשו"ע שם סוף סעיף ד] סבירא ליה כשטת רש"י [שם כג, א ד"ה רבא] דבין עישון פירות ובין בישורא אגומרי מיקרי אוכל נפש ממש, ע"ש, ולפי זה אפילו לעשות תחלת ההבערה לצורך עישון פירות גם כן מותר: **(פ"ק יא) ואסור כו'**. שהריח הוא שם. ר"ל, הריח שיוצא על ידי תחלת ההבערה כבר הוא כנוס תוך העשבים ועל ידי ההלילה מוציאו, ואין כאן דבר חדש: **עיין סימן תרנ"ח**. דשם הביא בשם מהרש"ל יוס של שלמה שם פ"ב סימן לז [שם] שכתב דדוקא כשמניחו על הבגד היה כוונתו כדי שיריח הבגד הוא דאסור, אבל אי לא נתכוין לזה אף על גב דהוי פסיק רישיה מותר, והסכים עמו הט"ז פה [ס"ק ח], ע"ש, אבל מ"א בסימן תרנ"ח חולק על מהרש"ל ואוסר אפילו אינו מתכוין, ע"ש: **ופשוט דאסור ליתן כו'**. ובט"ז [שם] הוסיף עוד דאפילו ניתן לתוך המים דבר המריח מערב יום טוב אסורים לחרוץ עם אותן המים ביום טוב דמוליד ריח בביד. ובתשובת ה"ה חכם צבי סימן צ"ב חלק עליהם, דאפילו נתן דבר המריח

לבושי שרד

(ג) ט"ז פ"ה קהילות ששופכין שמן. ועיין חכם צבי סימן (צ"ג) [צ"ג]:

גליון מהרש"א

[ו] **ושם פ"ק יז עיין סימן תק"ז סעיף ד'**. ס"ק ט', דהוה סגרת הרי"ף [ע"ה יב, א] ורמב"ן [מלחמות שם ד"ה אמר (השני)] דלא מקרי אוכל נפש אלא דשרי משום דליכא שום מלאכה בכל הני, אצל לרש"י [שם כג, א ד"ה רבא] הוה הכינוי מלאכה אלא דשרי משום דהוי אוכל נפש, ונפקא מינה בין הטעמים אם לא היה אחד דולק מכנז אם מותר להדליק כנדי למתק: [ו] **ושם פ"ק יא לַיְטוֹף ידי הכהנים**. ועיין ט"ז [ס"ק ח]. ועיין משנות חכם צבי [סימן צג] חולק על המ"א [ו] [מ] **וה"פ פ"ק ח וראיתי בקצת קהילות**. בתשובת חכם צבי [שם] מותר, דכאזכרין ומשקין אין צו משום מוליד ריח, ועיין נספח שער המלך הלכות יוס טוז פרק ד' [ריש הלכה ו'] [ט] **ושם ע"י ידי הכהנים**. על זה חולק בתשובת

**י לַמִּתְקֵן**. עיין מ"א. (ודלג) [מדלג] כתב שמכשירן לאכילה. ולצו"ש [סעיף ד] דלמתקן יותר נמי אוכל נפש מיקרי. והמ"א פירש דכיבוי ליכא שסופו מצעיר, וריחא ליכא כו'. ועיין אליה רבה [ס"ק ו]. ולפי זה צ"ע כיבוי דמותר ביום טוב מדומק, אם [למסק] [למתק] יי ציומר, תליא בפלוגמא. והכן זה \* : **יא ואסור**. עיין מ"א. ומה שכתב ליתן למים, עיין ט"ז [ס"ק ח], אצל אם הושם מערב יוס טוז יש לומר שרי, דצ"ד"ל לא שייך מוליד ריחא. ועיין אליה רבה [ס"ק ז] אף לתוך המים ממיר, דשמן שם לא הוה מוליד, יע"ש. ועיין סימן תרנ"ח אסור ליתן על הבגד, משמע אף שלא נמכוין, עיין מה שכתבתי בט"ז [אות ח] מזה:

**תק"ב א לַצוּרֵךְ**. עיין מ"א. קראים יש ממירין, דטועים הם ומעשה אצומהים צדיהם, ולשמה יאכל דברים טמאים לא שייך. מה שאין כן צמומר לכל התורה נקדירה אחרת אסור מדרבנן, דמדרבנן כעכו"ם, אף באותה קדירה שמה יבשל באחרת דברים טמאים, יש לומר מן התורה אסור, לכל נפש [שמות יב, טז] ואין זה לכל נפש, דלעכו"ם יש לומר זה לכל נפש דרואי לו על כל פנים, מה שאין כן צמומר, והבן. עיין מה שכתבתי בט"ז [אות צ] \* : **ב ע"י ידי גוי**. עיין מ"א. ה"ר"צ ודלג אמאלל קא, ודברכי משה כתב כן אמה שכתב הגהות מיימוניות [יוס טוב א אות ח], לפירוש הצ"י [עמוד פ ד"ה כנוס בנהרות] קאי אהוא"ה לחוד, יע"ש. ומה שכתב דרך רשות הרצים, לא מנאמי כעת מנזאר שם. ויס של שלמה פרק קמא דצינה סימן

יש לומר שרי להזמינו, [ד]אי נמי בקדירה אחרת, הואיל, ולא מימעט מלכם. ואם מומר לנבילות לכד יש לומר אסור, שירבה דברים טמאים בקדירה לכדה ולקי, עיין תוספות פסחים א' ב' ד"ה ולוקה, יע"ש. ועיין מ"א [ס"ק א] קראים, יע"ש, ואי"ה שם יבואר עוד. גר תושב אף על גב שמצוה להחיותו [רמב"ם מלכים י, יב] מימעט מלכם, ועתה בלא הכי אין נודה בזמן שאין היובל נוהג [נדרש איטורי ביאה יד, ח]. ויש לעיין, לכם ולא לעכו"ם, (מ"מ) [ממה נפשך], היתר מן התורה מותר לצורך חול גם כן הואיל, ואיסור בלא הכי לכל נפש השוה לרוב [כדלעיל סימן תקיא אשל אברהם אות ד], מה שאין כן איסור. ויש לומר אי לאו לכם הייתי מרבה "לכל" אף לעכו"ם באיסור, וצ"ע \*. וי"ל דאיסורא רביע עליה, ומכל מקום לא מימעט מ"לכל נפש", ומידי דהוה תרומה ביד כהן דשרי לתקן ביום טוב ולכל נפש מקרי, ודווקא דבר שאין כי אם לתענוג. ועיין סימן תקי"ד במ"א (ב') [ס"ק ד] לענין רפואה ואי"ה שם יבואר. אי נמי בשר של עכו"ם ישראל מבשלו: **(ג) לַשְּׂחֹחַ**. עיין ט"ז. משמע אף בכרמלית דרבנן אסור על ידי ישראל. ועיין מ"א אות ב' ואי"ה שם יבואר:

במים ביום טוב מותר, וכן שרי לחרוץ בהן, דלא שייך מוליד ריח לא במים ולא בנוף אדם, ע"ש ראיותיו: **תק"ב (פ"ק ב) ע"י ידי גוי שרי**. אפילו דבר מאכל דרך רשות הרבים. דאיכא תרתי לריעותא, שנוציא דרך רשות הרבים לצורך גוי וגם דבר מאכל דאיכא למיחש שמא ירבה בשבילי, קא משמע לן דמותר, דמשום שמא ירבה ליכא כיון דאינו מזמינו, וגם משום הוצאה ליכא כיון שהוא על ידי גוי מותר, כן כתב הרב ב"י [עמוד פ ד"ה כתוב בהגהות]. אלא שהרב ב"י סבירא ליה דהגהות מיימוניות [יוס טוב א אות ח] שהוא מרא דהאי דינא לא התיר אלא דרך רשות הרבים איסור הוצאה, אבל דבר מאכל אסור דגם לא ידי שליחות איכא למיחש שמא ירבה, אבל דרכי משה חולק על הרב ב"י דהגהות מיימוניות מתיר אפילו דבר מאכל כנוצר לעיל: **יום ש"ש ש"מה אסור**. בפרק קמא דביצה סימן [ל"ז] [לז], והביא ראה מדברי התוספות פרק קמא דכתובות דף ד' ע"א [ד"ה מתוך] דישאל אסור להוציא לצורך גוי ביום טוב, וכתבו התוספות אף על גב דרשות הרבים שלנו לא הוי אלא כרמלית דהא אין רשות הרבים שלנו רחב ט"ז אמה ואין איסורו אלא מדרבנן, מכל מקום גם ביום טוב גזרו, ואחר זה הביא ים של שלמה דברי הגהות מיימוניות הללו דמותר לשלוח לגוי על ידי גוי, וכתב עליו ים של שלמה ואינו יודע למה לפי מאי דקיימא לן [סימן שז סעיף ב]ג] כל מה שאסור לעשות לישראל אסור לומר לגוי לעשותו אפילו באיסורי דרבנן, כל שכן באיסורי דאורייתא לפי מה שפרשתי, עכ"ל (והיינו דמהרש"ל אזיל לשיטתיה שכתב בפרק אין צדין [שם פ"ג] סימן ח' דאפילו אין ששים רבוא בוקעים בו אפילו הכי מיקרי רשות הרבים אם רחב ט"ז אמה ומפולש משער לשער, וזה שכתב כל שכן באסורי דאורייתא, ר"ל כשאינו רחב ט"ז אמה דמדמה דאינו אלא כרמלית מכל מקום אסור אמירה לגוי, כל שכן כשרחב ט"ז אמה דאיכא רשות הרבים דאורייתא לדעת ים של שלמה פשיטא דאסור אמירה לגוי). ואף על פי כן כתב מ"א דנראה לו להקל בזמנינו דאין לנו רשות הרבים גמורה, והיינו כמו שכתב לעיל סימן שמה"ס ק' ד' דקיימא לן כהפוסקים דלא מיקרי רשות הרבים אלא אם כן ששים רבוא בוקעים בו בכל יום, וזה אינו בזמנינו, ודלא כמהרש"ל, ע"ש, אם כן כיון דאינו מצוי כלל רשות הרבים בזמנינו יש להקל באמירה לגוי. ועיין לקמן סימן תקי"ח סעיף ב': **אחר שתיקן כו' מותר להזמינו (תנא) ונראה לי דוקא כו' שהעכו"ם בא אצ"י סמוך לטעודה**. וצריך להבין לפי זה מאי הוסיף מ"א שהביא דברי

גינת ורדים חלק א' צא"ח כלל ג' סימן י"ז: **תק"ב [א] ושיע' פניה אן אין מבשלין**. מדאורייתא רק צמנשל דברים האסורים לישראל, דאם לא כן שרי מתמת הואיל, להרי"ן ריש צילה (ה, ג ד"ה ואידך שני י"ט). ולהשיטה מקובצת שם דף י"ב [ע"ה ד"ה לפליגן בעכו"ם גזרת הכתוב דלא אמרינן הואיל ומתוך, וגרע מללג לורך כלל: [ג] ומג"א פ"ק [ג] **דרכי משה**. אצל הרצ צ"י [עמוד פ ד"ה כנוס בנהרות] סובר דהגהות מיימוניות [יוס טוב א אות ח] לא הוסיף אלא הווא"ה דבשר שאינו מאכל, אצל מאכל אסור גם לשלוח משום שמה ירבה: [ג] **ושם רשות הרבים גמורה**. כדאימא סימן שמה"ס סעיף ו':

- [י] גופא ממהדורת אמ"ד ת"פ:
- [יא] תוקן ממהדורת אמ"ד ת"פ:
- [יב] תוקן ממהדורת לצוב מרכ"צ:
- [יג] עיין משנה ברורה סימן שכא [ס"ק כה] דכאן חור צו הט"ז ממה שכתב שם [ס"ק ז] לאסור אף בצינו מכיון, ועיין פמ"ג שם: ועיין פמ"ג משנות זהב שם: [יד] שם לא העלה ציבור אם מותר או אסור, ע"ש:
- [טז] פכאן ואילך הם רק דברי הט"ז, ועיין פמ"ג כאן דהמג"א חולק וממיר אם נמנו את המי ורדים במים מערב יוס טוז:
- [תק"ב א] כן הוא צדפ"ר של התשובות, וכן הוא בצמקת הגדולה. אך צדפוסים הבאים הושמעו סימן זה, וצמהדורת ירושלים משכ"ח הוסיפוהו צהשמוט שצוקף הספר, וצמהדורה עם פירוש צלל התכמה הוא צסימן מג. ומשנה זו היא משנות הרד"צ סוף ח"ב [סימן משל]:
- [ב] חד ערלת מהיה לכס [צמדנר כט, לה] והוא אמא למישועי גוים, ואידך הוא לצדו יעשה לכס [שמות יב, טז] והוא אמא לרבות כל צרכים: (תמים דעים
- [סימן קכ צב, א]
- [ג] ציון זה טקף ממהדורת אמ"ד מכ"ח [צאל הגולה]:
- [ד] עיין סימן תקי"ח סעיף צ' [וזהנה]: (גליון פ"א)
- [ה] תוקן ממהדורת פלאק מקמ"ה, וכן הניה מקור חיים: